

PARALELNÍ PŘÍPADY

Jacques Pohier

Francouzský dominikán prováděl směle sondy v různých oblastech teologie. Přitom věnoval mimořádnou pozornost lidské subjektivitě a současnému citění. Po vydání knihy *Quand je dis Dieu* (Když mluvím o Bohu) r. 1977 ho požádala Kongregace pro učení víry o revizi názorů obsažených v knize, „která je s to ohrozit víru čtenářů“. Pohier vyhověl jen zčásti s odůvodněním, že tak závažné problémy nemůže zpracovat v dané lhůtě jednoho měsíce. Rok potom, 3. 4. 1979, vydala Kongregace prohlášení, v němž se konstatuje, že kniha popírá některé pravdy víry; Kristův úmysl svým utrpením vykoupit lidstvo a podat se Otcí jako oběť; tělesné zmrtvýchvstání Krista a jeho další existence; povolání člověka k věčnému životu s Bohem; že je v Písmě učení s objektivním smyslem, který může magisterium autenticky vykládat. Vedle toho obsahuje řadu tvrzení dvojznačných, působících nejistotu o důležitých člancích naší víry.

Na vyzvání Kongregace uložil řádový magistr prof. Pohierovi, aby přestal přednášet teologii a vykonávat kněžské funkce, což on přijal. Představení ho vybídli, aby pokračoval ve svém bádání a vyslovili naději, že z toho časem vyplyne zdařilé podání víry pro dnešní dobu.

Podle *Information dominicaines internationales* 11. 12. 1979

Edward Schillebeeckx

Belgický dominikán působící v Holandsku. Teolog mimořádného formátu s obrovskou erudicí, průkopník moderních metod v teologii. Jeden z teologických otců Holandského katechismu. Už v roce 1960 se za něho postavil K. Rahner, takže řízení v Římě bylo odvráceno. Velké dílo „Ježíš, dějiny žijícího“ (1974) podnítilo Kongregaci pro učení víry k tomu, že si vyžádala od autora vysvětlení. Protože ji neuspokojilo, pozvala ho v létě 1979 na rozhovor. Než k němu v druhé polovici prosince došlo, obvinil ve vatikánském rozhlase jezuita Galot, poradce Kongregace pro učení víry, Schillebeeckxe, Schoonenberga a Künga, že se přiblížili k ariánskému bludu. Ředitel rozhlasu se za to omluvil a kard. Willebrands odmítl v holandské televizi diskvalifikování muže „tak vynikajících kvalit“. Jednání v Římě pak proběhlo v přátelském ovzduší. Naukové řízení zatím není uzavřeno.

Podle *Orientierung* 15. 1. 1980

Pastor Schulz

19. března 1979 bylo uveřejněno následující rozhodnutí výrokového kolegia (Spruchkollegium) Německé sjednocené evangelicko – luterské církve: „Dr. teol. pastor Paul Schulz se v rozhodujících bodech obsahu křesťanského učení veřejně dostal slovem i písmem do rozporu s oficiálním vyznáním evangelické luterské církve a neústupně trvá na svém. Není proto způsobilý k tomu, aby nadále vykonával svůj úřad v církevní službě.“

Teologickými názory Paula Schulze, od roku 1970 pastora v hamburském hlavním chrámu sv. Jakuba, se nejdříve zabývalo církevní představenstvo obce, potom r. 1973 i církevní rada hamburské zemské církve. Protože pastorální rozhovory nepřinesly uspokojivý výsledek, byl zahájen naukový rozhovor podle církevního zákona o postupu při naukových odchylkách. Církevní rada se rozhodla udělit 1976 pastorovi Schulzovi jednorozční studijní dovolenou. Pastor předložil jako výsledek zprávu s názvem „Bůh v myšlenkovém procesu“, jejíž přezkoumání vedlo nakonec k zahájení informativního řízení v církvi v listopadu 1977. Rozhodnutím výrokového kolegia, proti němuž není odvolání, ztrácí pastor Schulz práva vyplývající z ordinace a církevního úřadu.

Toto řízení o odchylkách od nauky bylo první od vydání příslušného církevního zákona 16. června 1956. Ani v předchozích letech nebyly podobná případy příliš časté. 7. srpna 1953 ztratil bývalý farář Richard Baumann svůj úřad ve Wüttemberské zemské církvi, protože chtěl papežovu neomylnou učitelskou autoritu učinit závaznou i pro evangelickou církev. V roce 1911 musel kolínský farář Karl Jatho opustit církevní službu, protože mu byla vytýkána panteistická představa o Bohu.

Pro Schulze je všechno mluvení o Bohu pouhým sebeuvědoměním člověka, které mu pomáhá, aby se překračoval. S metafyzickým balastem odpadá i naděje přesahující smrt. Existuje pouze skutečnost, ve které se člověk musí myšlenkově orientovat. Co nakonec zůstane, je „mravně kvalifikovaná etika“ (tak to formuloval předseda kolegia biskup Lohse), která se odvolává na historického Ježíše, a co se týká obsahu, soustřeďuje v sobě „ušlechtilější předsudky blahobytné společnosti“. (C. F. v. Weizsäcker ve svém dobrozdání, vyzývajícím k toleranci). Proto se nelze divit, že i vlídní pozorovatelé událostí uvnitř i vně církve dávali sice najevo vesměs porozumění pro mnohé otázky pastora Schulze, ale pramalý souhlas s jeho odpověďmi. Výborovému kolegiu nezbylo než odmítnout teologické pojetí, pro které „neexistuje Boží vůle, Kristus nemá žádný význam a Písmo a vyznání jsou sice historické, ale neaktuální veličiny.“

Luterská církev položila svým rozhodnutím v případě Schulzově dva mezníky. Oproti vskutku pochybným představám o evangelické svobodě, na kterou se právě i hamburský pastor stále odvolával, konstatovala, že existuje „Magnus consensus kázající a učící církve“ (Biskup Lohse), který se opírá o bibli a vyznání. Svou ordinací přejímá každý farář závazek udržet hlásání víry v rámci této jednomyslnosti. Tato jednomyslnost netkví v jednotlivých poučkách, ale zahrnuje základní pravdy křesťanské víry v jejich specificky reformačním výkladu. Za druhé, církev nedala za pravdu těm, kdo – jako konference Vyznávajících společenství – přivítali rozhodnutí jako „jasný signál v německém protestantismu proti pluralismu v nauce“. Svoboda teologie, pluralismus teologických naukových názorů a vzájemná tolerance v církvi mají být zachovány v plném rozsahu. Případem Schulz rozhodně nebyl zahájen luterský hon na kacíře, ani se tím nevyhánějí kritičtí křesťané nebo pastoři z církve, jak se mnozí obávali.

HK (1979) (Zkráceně)